

Vliv velitele setniny na další výchovu a vedení nově jmenovaného aktivního důstojníka.

„Výchovou měnime nejen člověka, ale i jeho osud.“

Rousseau.

Právě tak jako naše mladá armáda je i náš důstojnický sbor, jeho odborná zdatnost a velitelské schopnosti, jeho duch a jeho jednodušnost v stálém, vzestupném vývoji. Výsledky tohoto vývoje jsou nejlépe patrné u naší nejmladší důstojnické generace. Tvoří se tak poznenáhlu nový typ československého důstojníka, který celou svou hodnotou, všeobecnou i vojenskou, odpovídá nejen požadavkům svého důležitého poslání, ale i našim zvláštním poměrům, prostředí, v němž působí, národní povaze našeho lidu, jeho kulturní vyspělosti a jeho demokratickému smýšlení. Náš důstojník bude se tedy poněkud lišit od důstojníků jiných armád — i těch se starou tradicí vojenskou — neboť působí za zcela jiných podmínek a okolností. Nemůžeme proto prostě cizí vzory napodobovat, ale musíme si vytvořit svůj vlastní, svérázný typ československého důstojníka.

I když jsme v tomto tvoření teprve v začátcích, nejsme přece tak úplně bez tradice! V mnohém můžeme těžit ze slavných dějin našich legií, ze skvělých kvalit vůdců odboje, v mnohém se dá navázat na znamenitou velitelskou a vychovatelskou činnost našich důstojníků-legionářů.

A jakého bychom si přáli mítí mladého československého důstojníka?

Má to být inteligentní, vzdělaný, bystrý, mladý muž, jemných mravů a ryziho charakteru, čestný, iniciativní, odvážný, ukázněný, svědomitý, přesný, sebevědomý, ale i přiměřeně skromný. Má být odborníkem na slovo vzatým, který celou svou duší miluje své povolání, patriotem, je-li muž láska k vlasti jde nade vše, sportovcem, gentlemanem a kavalírem, smýšlením a činy, takovým novodobým „rytířem bez bázně a hany“, zkrátka — celým člověkem.

Po vlivu domova, školy a společnosti je mladý adept důstojnického stavu po ukončení své presenční služby vychováván a připravován na příští své povolání ve vojenské akademii. Po jmenování důstojníkem dovrší a skončí tuto výchovnou činnost praktický život, zejména první léta u pluku. A tu připadá především jeho prvnímu představenému, jeho veliteli setniny, důležitý úkol, pokračovat v činnosti rádce a vychovatele.

V něm musí mladý důstojník spatřovat nejen náhradu za otce a dosa-
vadní své učitele, ale i zářivý vzor pro další svou činnost.

V mírových dobách nemá snad velitel setniny důležitějšího, ale i čes-
nějšího úkolu nežli ten, který ho čeká, kdykoliv je k jeho setnině zařazen
mladý poručík, nově vyšlý z vojenské akademie.

Praktická služba u setniny v míru, ale zvláště příprava mladého dů-
stojníka na válku vyžaduje mnohem více, nežli se dá za dvě léta ve vo-
jenské škole naučit.

V našich předpisech je sice obsaženo vše, co třeba vědět, a zdálo by
se, že důkladným studiem jich získá důstojník všechny potřebné vědo-
mosti, aby mohl své podřízené cvičit, vychovávat a jim velel. Avšak
předpisy, byť sebe dokonalejší a úplnější, nejsou s to podat všechno,
praxe, denní práce je mnohem rozmanitější a účinnější.

Proto, aby plně pochopil celý význam různých předpisových ustano-
vení, je pro nově jmenovaného důstojníka nezbytné potřebí několikaleté
praxe, dalšího odborného studia a — last not least — výchovné
činnosti staršího, osvědčeného důstojníka, jeho velitele setni-
ny, který má v oboru výcviku a výchovy mužstva dostatečné zkuše-
nosti, v taktických otázkách malých jednotek správnou představu a úsu-
dek, ve většině případů též válečnou zkušenost a jako představený záro-
veň nutnou autoritu.

★

Myslím, že vyhovuje nejlépe po každé stránce, jestliže nově vyřa-
děný důstojník nastoupí svou službu u pluku v době po ukončení závě-
rečných cvičení, kdy se u setnin konají přípravy na příchod nováčků.
Mladý důstojník má pak dostatek času a příležitosti, aby se povšechně obe-
známil se službou u rot, aby poznal své představené, vyšší, své pod-
řízené poddůstojníky, příští to své pomocníky při výcviku nováčků, a aby
se poohlédl u pluku a v posádce. Nastupuje svou vojenskou službu u set-
niny téměř zároveň s novým ročníkem mužstva, na počátku nového vý-
cvikového roku a vpraví se tak postupně a snadno do normálního kolo-
běhu vojenského života. Není nikterak prospěšné ani službě, ani mladé-
mu důstojníku, přichází-li k setnině v období výcviku v pluku, nebo na
závěrečná cvičení, tedy v době, kdy výcvik vyvrcholuje, neboť vstupuje
pak do prostředí, které je mu úplně cizí a neznámé, právě v době, kdy
pro jiné starosti nemohou mu jeho představení věnovat náležitou po-
zornost.

Způsob, jakým byl mladý poručík při nastoupení služby u pluku
přivítán, zůstane mu po celou jeho další služební dobu v trvalé pa-
měti. Je proto záhodno, aby vycítil u svých představených, zejména
u svého velitele setniny, laskavost, náklonnost a opravdové přátelství.
Musí zakrátko poznat, že jeho velitel setniny chce mu být nejen prvním
jeho představeným, ale i nejlepším druhem. Přivítání a uvedení do no-
vého prostředí má proto být srdečné, taktí, řekl bych skoro okázalé.

Po prvních stručných informacích, týkajících se služby u setniny, je
nutné, aby velitel setniny svému novému důstojníku poradil, jak by si
měl nejvýhodněji upravit své soukromé věci — byt, obsluhu a jiné. Pak
mu má umožnit, aby se mohl postupně všude, kde třeba, hlásit a vyko-
nat povinné služební a mimoslužební návštěvy.

Je výhodné, je-li v první době mladý důstojník zařazen k setnině, kde mimo něj koná službu ještě jiný starší důstojník, jehož si může při svém počínání vzít za vzor a který mu při různých příležitostech vypomůže dobrou radou nebo poučením.

Dříve, nežli přejdu k výchovné činnosti velitele setniny, chci zde pokázat na jednu okolnost, která má na tuto činnost podstatný vliv — na stáří nově jmenovaných aktivních důstojníků.

Namáhavá, ba mnohdy vysilující služba mladšího důstojníka řadové služby vyžaduje úplné tělesné a duševní svěžesti a zdatnosti, jakož i naprosto pevného zdraví. Protože za normálních mírových okolností zůstává každý z nich hezkou řadu let „mladším důstojníkem“, bylo by záhodno, aby k setninám přicházeli z akademie poručíci opravdu mladí, ne o mnoho starší, nežli presenčně sloužící mužstvo. Velitelé setnin by pak mohli právem od nich požadovat trvalou spoluúčasť a zvýšené tělesné výkony ve všech oborech praktického výcviku a při cvičeních. Nastupují-li však službu u setnin poručíci 26letí a starší, je, myslím, nesporné, že se mohou jen krátkou dobu — nanejvýš 2 až 3 léta — co do tělesné pružnosti a výkonnosti vyrovnat aktivnímu mužstvu a s ním se zdarem soutěžit.

Nehledě k fyzické zdatnosti nutno uvážit, že čím mladší je nově jmenovaný důstojník, tím je i duševně pružnější a vnímavější, tím je vzletnější povahy a tím snadněji se přizpůsobí všem požadavkům svého povolání.

Nelze rovněž upřít, že mnozí z dnešních mladých poručíků, kteří se v pokročilém poměrně věku rozhodli stát se důstojníky z povolání, učinili tak méně ze záliby, jako přinucení různými okolnostmi, na př. neúspěchem v jiném zaměstnání, nemajetností, nezaměstnaností a p.

Po mém soudě by bylo lépe, kdyby se vybíral důstojnický dorost již z absolventů středních škol, tedy z jinochů 17letých až 19letých, kteří by se pro toto povolání rozhodli ihned po ukončení střední školy. Tito mladí lidé by se podrobili zvláštní lékařské prohlídce, kterou by se zjistilo, do jaké míry vyhovují zvláštním podmínkám, stanoveným pro nastávající důstojníky z povolání. Po informativní zkoušce na vojenské akademii by nastoupili především jednorocní praktickou službu u pluku jako důstojničtí elévové. Tuto službu by vykonávali přímo u setnin, a to proto, aby přímo a důkladně seznali život prostého vojína a poddůstojníka, jeho všední, každodenní práci, aby na vlastní kůži poznali všechny jeho drobné starosti, jeho strádání a různé obtíže, aby seznali jeho psychu, mentalitu, morální hodnotu, zkrátka duši vojáka. Po této jednorocní praktické přípravě u pluku, za které by též absolvovali poddůstojnickou školu a stali se řadovými poddůstojníky, následovalo by 2leté až 3leté studium na vojenské akademii, z které by pak odcházeli jako 20letí až 23letí poručíci k plukům.

Naši mladí poručíci nebyli vlastně nikdy s mužstvem v úzkém a přímém styku. Ve škole na důstojníky v záloze byli v docela odlišném prostředí, mezi sobě rovnými, službu u setniny pak nastoupili již jako poddůstojníci — absolventi, později aspiranti, tedy v poměru představených k ostatnímu mužstvu. V této době tvořili již zvláštní skupinu, byli odděleně ubytováni a požívali zvláštních výhod.

Každý z dnešních mladých poručíků byl vlastně dvakrát školen na důstojníka; po prvé, poněkud urychleně, ve škole na důstojníky v záloze a u pluku — pro potřebu záložního důstojníka — a po druhé, důkladně, ve vojenské akademii.

Ponevadž se v akademii učí všichni od základu všemu, co mladý důstojník z povolání potřebuje, není vlastně předběžné absolvování školy na důstojníky v záloze nezbytně nutné. Vždyť ani uchazeči z rotmistrů a déle sloužících poddůstojníků nejsou před přijetím zkoušeni z učiva školy důstojníků v záloze, ale jen z předmětů týkajících se všeobecného vzdělání a z učiva středních škol. Po stránce vojenské se klade u déle sloužících jen ta podmínka, aby po dvě léta, podle okolností jen jeden rok bez přestání a výtečně konali dobrovolnou další činnou službu.

Výjimka co do stáří by byla ovšem nadále přípustná u těch aktivních důstojníků, kteří vyšli z rotmistrů a déle sloužících, nebo ze záložních důstojníků, konajících dobrovolnou další činnou službu.

Po příchodu mladého důstojníka k setnině je především nutné, aby ho jeho velitel setniny důkladně prozkoumal a poznal celou jeho osobnost, tělesnou zdatnost, charakter, letoru, jeho vlastnosti, vědomosti a schopnosti, jeho soukromé poměry, hmotnou situaci, rodinné poměry a vůbec vše, co by mohlo mít vliv na výkon služby.

Podle toho, co zjistí, zařídí pak velitel setniny svou výchovnou činnost a upraví ji se zřetelem na celkovou individualitu podřízeného důstojníka. Osobní doklady a popisy z akademie a z dřívějších let jsou jen částečnou pomůckou, nikdy však nám nenahradí to, co získáme vlastním pozorováním. Mimo to si mnozí jednotlivci plně uvědomují, že vstup do praktického života je pro ně důležitým životním mezníkem. U těchto důstojníků způsobí přechod do této nové etapy úplnou změnu v nazírání na život, přelom celé osobnosti a povahy, takže se často mladý poručík jeví u své setniny v docela jiném světle nežli za svých studií ve vojenské akademii.

V první době po nástupu služby aktivního důstojníka bude na místě, aby při každém nově požadovaném služebním úkonu, ať ve vnitřní službě nebo při výcviku, ke každému nařízení, které u vykonavatele předpokládá určité zkušenosti anebo znalost místních poměrů — velitel setniny dodal své připomínky, radu nebo poučení, anebo aby naznačil, jak si provedení uděleného rozkazu představuje.

Nechť uváží, že mnohé z nařízených úkonů koná mladý důstojník po prvé, jiné že zná jen z předpisů, že není s místními poměry obeznámen a že si často neuvědomuje rozsah své odpovědnosti. Nestačí proto s počátku udělit jen rozkaz a poukázat v nejlepším případě na předpis, směrnice nebo pravidla, ne, velitel setniny se musí vmyslit do postavení svého důstojníka, který je v mnohém úplným nováčkem, zná sice literu předpisu, ale mohl by přes to něco důležitého opominouti. Třeba si vždy vzpomenout na své vlastní začátky a na to, jaké jsme sami měli obtíže a jaká úskalí jsme mnohdy musili minout.

Všichni víme dobře, co nemilých, často nepředvídaných a zdánlivě nemožných příhod a zážitků se v denním životě setniny vyskytuje, a to i když jsme vždy náležitě ostražití a přesní v konání služby. Obvykle to pak bývá důstojník, který konec konců je odpověden a který se jen v tom případě úplně ospravedlní, jestliže znal přesně své povinnosti a jestliže je opravdu do puntíku plnil.

Každý velitel setniny získal během své dlouholeté služby mnoho cenných poznatků a je jeho povinností jako velitele a staršího kamaráda, aby tyto zkušenosti ve výchově svého důstojníka uplatňoval. Za každý takový pokyn bude mu mladý důstojník jen povděčen a zajisté se vždy ochotně podle udělené rady zařídí. Cizí zkušenost je nejlacinějším učitelem, a proto je lépe těžit z ní co nejvíce, nežli vše zase znovu zkusit na své vlastní kůži a k své vlastní škodě.

Nesmí se státi, aby se pro nepřístupnost svého velitele setniny musil mladý důstojník obracet o informace nebo poučení na podřízeného rotmistra nebo déle sloužícího poddůstojníka. Mylný je rovněž názor, se kterým se často setkáváme, že důstojník, nově vyšlý z vojenské akademie, musí být na službu u setniny všestranně připraven.

Nelze zde vyčerpat všechny příležitosti, kdy a jak se bude musit mladý poručík takto poučovat. Uvádím zde namátkou několik příkladů, jen abych ilustroval tuto činnost velitele setniny:

a) Dříve nežli nechá velitel setniny svého důstojníka samostatně dozírat na zápalkovou nebo dokonce ostrou školní střelbu, onemocní-li, má-li dozorčí službu nebo dovolenou, má sám několikrát v jeho přítomnosti střelbu řídit. Upozorní ho při tom na přesné provádění všech předpisových ustanovení, na to, že musí před střelbou i po ní sám osobně zbraně prohlédnout, vydané a přijaté střelivo kontrolovat, strážné řádně poučit a dát je občas prohlížet, že musí dohlížet na činnost cílných, na ukazování a správné zapisování zásahů, na činnost střelících a instruktorů; připomene mu, jaké neblahé následky by pro něho mohlo mít nedodržování předpisů a pravidel, nedostatečné poučení a dozor, jakož i každá nedbalost vůbec.

b) Při jiné příležitosti třeba mladému důstojníku připomenout jeho povinnost, že musí osobně před každým cvičením spojeným se střelbou i po každém takovém cvičení, vůbec před každou střelbou a po každé střelbě, i když se střílí jen zápalkami nebo cvičným střelivem, prohlédnout zbraně (pušky, kulometry, pistole) a sumky a že musí vždy tak učinit dříve, nežli opustí místo cvičení. Je vždy osobně odpověden za každé neštěstí i škodu zaviněnou tím, že tuto povinnost zanedbal anebo svěřil podřízeným orgánům.

c) Jindy zase, je-li mladý poručík vedoucím při výcviku ve vrhání cvičných granátů, musí vědět, že i při tom je možné zranění špatně vrženým granátem. Cvičící musí proto mít jeden od druhého náležitě rozstupy, jednotlivé skupiny musí být od sebe dostatečně vzdáleny, aby se navzájem neohrožovaly, a v blízkosti se nesmějí trpět žádní diváci, zvláště ne děti.

Cvičitелеm při házení ostrých granátů může být mladý důstojník teprve tehdy, když se alespoň jednou díval na tuto činnost u jiného, zkušeného důstojníka a poznal tak zevrubně své povinnosti.

d) Při ranním, odpoledním a polním tělocviku jsou úrazy mužstva rovněž možné. Mohou být zaviněny nedostatečným dozorem, nepřipraveností cvičitelů a prováděním neúměrně těžkých, krkolomných cviků.

e) Je-li důstojníku svěřen dohled při vyplácení žoldu, musí dbát na to, aby veškeré mužstvo dostalo celý svůj žold, aby snad účetní orgán samovolně neprováděl nějaké srážky, a musí kontrolovat, aby mužstvo, které nebylo při výplatě, dostalo své peníze dodatečně.

f) Dohlíží-li důstojník při vydávání stravy, nechť předně stravu ochutná, všimne si čistoty v kuchyni, zkontroluje váhu porcí masa, připravených k výdeji, nechť přezkouší stav a všímá si toho, zda snad kuchaři nevydávají svým známým protekční porce a zda se pro mužstvo u setniny nepřítomné strava uschovala teplá.

g) Dříve než nově jmenovaný důstojník nastoupí poprvé dozorčí službu (kasární, plukovní, praporeční), musí se ovšem se všemi pravidly a předpisy, týkajícími se této služby a strážní služby v posádce, důkladně obeznámit. Nebude však na škodu, jestliže ho kromě toho jeho velitel setniny rovněž poučí a na různá lokální nařízení upozorní. Atď, atď.

Tyto připomínky a ponaučení omezí pak velitel setniny postupně, ponechávaje důstojníku určitou volnost a samostatnost. Podle dosažených výsledků zjistí chyby a nedostatky a šetrně je odstraní. Později se musí dosáhnout, aby důstojník dovedl samostatně pracovat, a jakmile je s touto složkou služby náležitě obeznámen, musí pak k jejímu provedení stačit stručný rozkaz. On musí vědět, že je plně odpověden za úspěch práce, velitelem setniny mu svěřené. Musí se mu pak již přenechat, jakým způsobem si to zařídí, aby svůj úkol splnil.

Zůstává starou pravdou, že osobní příklad nám dává ve výchově nejlepší výsledky. Mladý důstojník, jenž přichází do praktického života pln naděje a chuti k svému povolání, ohlíží se po starších kamarádech, především po svém veliteli setniny, a bere si je při celém svém počínání za vzor. Pozoruje všechno, všímá si každé maličkosti a napodobuje mimoděk to, co u svého představeného vidí. Nesmí proto pozorovat u svého velitele setniny nedostatek lásky k povolání a že tento slouží snad jen proto, „aby sloužil“. To by působilo na jeho výchovu nanejvýš škodlivě. Stává se často, že mladý důstojník přejímá nejen názory svého velitele, ale přizpůsobí se i jeho služebním a pracovním zvyklostem a návykům. Všímá si jeho zevnějšku, oděvu a ústroje, jeho vystupování, chování k představeným a podřízeným, způsobu jednání a mluvy s mužstvem, převezme i hrubosti, jež snad u svého velitele viděl, pozoruje jeho dochvilnost, svědomitost, pracovitost, vůbec všechny světlé i stinné stránky jeho počínání, a to, co vidí, považuje za pravidla za správné, obvyklé, žádoucí a tomu se pak sám přizpůsobí.

A tu přicházíme k dalšímu významnému činiteli pro řešení tohoto problému, k volbě velitele setniny, jemuž se výchova mladého důstojníka svěřuje.

Musí to být po každé stránce osvědčený důstojník, vynikající nejen po stránce vojensko-technické, ale, zvláště, po stránce výchovatelské, slynoucí svým ryzným charakterem a všemi těmi vojenskými ctnostmi, které má svému podřízenému důstojníku vštěpovat. Musí umět vychovávat a vést všechny své podřízené v dobách dobrých i zlých.

Aby však výchovná činnost takového velitele setniny mohla být prováděna soustavně a mohla mít kladné výsledky, je třeba, aby mladý poručík byl delší dobu — aspoň dvě až tři leta — ponechán u téže setniny. Velitel setniny má pak možnost, aby v této době svůj výchovný plán uskutečnil, mladý důstojník pak, aby se postupně zapracoval a později své znalosti upevnil. U pěchoty nechť je každý důstojník především cvičen u pěší rotě.

Později ovšem bude arcí výhodné přidělit důstojníka k jiné setnině, aby si zvykal též jiným představeným, stal se tak pružnějším a aby

postupným přidělováním k jiným setninám (u pěchoty ke kulometné a technické), poznal svou zbraň dokonale a všestranně.

Moderní boj se svými rozptýlenými tvary a prázdnou bojiště vyžaduje, aby každý jednotlivý voják měl důkladný technický výcvik, aby dovedl využívat terénu a dokonale zacházet se zbraní, kterou je vyzbrojen anebo kterou obsluhuje.

Čím větší důležitosti nabývá specialisace zbraní, tím obtížnější i důležitější je pečlivě prováděný výcvik, chceme-li od svých podřízených dosáti maximálního výkonu, jakého jsou vůbec schopni. Moderní zbraně s velkou výkonností mají cenu jen v rukou dobře vycvičených vojáků, ukázněných, odvážných, vedených zdatnými veliteli.

Největší zisk ze svědomitě prováděného výcviku se ukáže zvláště v tom období boje, kdy hrůznými zážitky a děsivými dojmy bojiště zstrašenému a téměř všech smyslů zbavenému vojákovi nezůstane nic jiného v paměti nežli cviky a pohyby, vštípené mu důkladným výcvikem, které pak prostě mechanicky provádí. To platí zejména o výcviku střelce (obsluhy zbraní), který, je-li pečlivě vycvičen, míří přesně a střílí i v pohyblivém prostředí boje čistě mechanicky, čímž za daných okolností plní svůj úkol správně a zůstává pro nepřítele nadále obávaným protivníkem.

Mladý důstojník-instruktor nesmí nikdy opominouti žádnou z pouček a zkušeností světové války a při zavedení nových technických vymožeností do výzbroje má správně oceniti jejich vliv a význam a podle toho přizpůsobit výcvik a výchovu mužstva. Má pamatovat na to, že se výcvikem připravujeme na válku, že se ve válce nedá již improvizovat a že se zejména nejmenší jednotky chovají v boji tak, jak se to v míru od nich požadovalo. Úkol velitele setniny vychovávat z mladého důstojníka dobrého cvičitele a vychovatele, je proto jedním z nejdůležitějších a musí této činnosti věnovat nepřetržitě svou největší péči a snahu.

Prvním zkušebním kamenem mladého důstojníka po jeho příchodu k setnině je výcvik nováčků, při kterém mu bývá svěřena úloha cvičitele. Tento úkol však vyžaduje značné pedagogicko-didaktické zkušenosti a velké zběhlosti, jež nelze získat jinak nežli několikaletou praxí. Je proto přirozené, že po této stránce nově jmenovaní důstojníci jsou poměrně nezkušení a málo připraveni. Představují si zpravidla řešení tohoto úkolu velmi jednoduše, tak, jak je poměrně jednoduché a jasné to, čemu mají mladé vojiny naučit.

Krátká doba, která je k dispozici, a obsáhlá látka, kterou třeba procvičit, vyžaduje, aby se času, určeného k výcviku, co nejvíce využívalo. Velitel setniny vede svého důstojníka k tomu, aby se naučil předvídat, aby uměl pracovat racionálně a prakticky. Nemá-li se zbytečně ztrácet čas, musí mladý cvičitel přizpůsobit celkový svůj postup výcviku dosažené úrovni většiny vojáků a hledět k tomu, aby bylo dosaženo dobrého průměru, což je důležitější, nežli mít v četě vedle výborných jedinců též mnoho podprůměrně nebo nedostatečně vycvičených vojáků. Někdy bude třeba sestavit z vojáků méně schopných nebo méně chápavých, kteří by výcvik jen brzdili, zvláštní skupinu, zjednodušit co možná úkony od nich požadované a poznamenat si je k zařazení na taková místa, která mohou s úspěchem zastávat. Takových duševně poněkud úchylných vojáků bývá však zpravidla u setnin velmi málo.

Mladý důstojník-cvičitel musí v nejkratší době důkladně poznat své podřízené. V seznamu svých lidí, jež nosí vždy u sebe, má ne-

ustále zaznamenávat všechny své poznatky. Je důležité, aby své mužstvo dovedl již po krátké době správně a spravedlivě zhodnotit, aby mohl svému veliteli setniny být nápomocen při vybírání žáků pro poddůstojnickou školu, frekventantů různých kursů a specialistů vůbec.

Zvláštní péči v době výcviku nováčků nechť věnuje velitel čtyřem těm vojínům, kteří po ukončení začátečního výcviku odcházejí do dílen, kanceláří, ošetroven, zátiší, stájí atd. Každý z nich musí být i v řadové službě, dobře upotřebitelný, má být dokonale vycvičen v zacházení se svou zbraní, s plynovou maskou a s polním náčiním.

Důležité je, aby velitel setniny dožíral na to, zdali mladý důstojník používá při své činnosti cvičitele správné metody. Jeden z obvyklých nedostatků těchto nezkušených instruktorů bývá, že i když sami vyučovaný předmět dobře ovládají, nedovedou látku podat svým podřízeným dosti lidově, srozumitelně a zajímavě. Přednášky nemají zpravidla pro mužstvo valné ceny, mnozí z vojáků jim vůbec neporozumějí, druzí je nesledují a stávají se nepozornými; třeba stálými otázkami donutit vojáky k samostatnému přemýšlení a přivést je na základě jejich vlastních úvah k správným názorům a odpovědím. Tím zároveň získá instruktor potřebnou představu o duševní úrovni svých podřízených, o jejich inteligenci a chápavosti. Tento způsob vyučování je ovšem obtížnější nežli souvislý výklad nebo přednáška, neboť vyžaduje důkladné a promyšlené přípravy. Zde opět — nejlépe prakticky — ukáže velitel setniny, jak třeba postupovat, jakým způsobem tu nebo onu věc vysvětlit. A pak to, co je možné, vysvětlujeme názorně, předvádíme vše prakticky, tak si to vojín nejlépe zapamatuje. Proto nestací pro mladého cvičitele, aby si předmět, stanovený na příští den, přečetl prostě v předpisech anebo v svých pomůckách. Předpis je stručný, aby byl přehledný, jeho práce však musí být naopak důkladnější a podrobnější, aby dovedla osvětlit principy. Proto má důstojník dopodrobna, je-li třeba, i písemně, připravit předem celý průběh vyučování a výcviku a musí s tím též obeznámit své podřízené poddůstojníky-pomocníky.

Není-li důstojník na zaměstnání náležitě připraven, zjistí to zakrátko nejen jeho pomocní cvičitelé, ale i vojíni — cvičenci. Poddůstojníci pak napodobují i v tom svého velitele čtyř, cvičí povrchně a výsledky — nehledě na ztrátu autority důstojníka — jsou ubohé.

Podle toho, co chce mladý důstojník probrat, vyhledá si místo cvičení, aby ukázka byla opravdu drastická a pro každého vojína dobře pochopitelná. Proto je třeba, aby dříve ještě, nežli vůbec začne cvičit nováčky, poznal mladý cvičitel důkladně okolí své posádky a všechna ta místa, kde bude později výcvik provádět. Ušlechťuje mu to jeho pozdější přípravy na každodenní výcvik.

Proto učiní velitel setniny nejlépe, když obeznámí sám osobně svého důstojníka krátce po jeho příchodu k setnině s okolím jeho nového působení. Stačí na to několik společných odpoledních vyjížděk koňmo, při kterých mu udělí na pozdější dobu potřebné pokyny; ukáže mu, kde může cvičit výcvik pořadový, kde technický a taktický bojový a polní, kde různé fáze útočného boje, obrany, kde výcvik v lese, boj o vesnici a jiné. Seznámí ho zároveň s místními poměry, upozorní na místa, kde pro polní škody nelze cvičit, při čemž během vyjížděk zároveň zjistí znalosti svého důstojníka v jízdě koňmo a během rozmluv a debat i jeho vojenský postřeh a odborné vědomosti.

Neméně důležité pro mladého důstojníka-instruktora je, aby se naučil rozlišovat, co je třeba, aby nováčkům vysvětlil sám osobně, a co může svěřit svým poddůstojníkům. I tu bude nejlépe, jestliže velitel setniny konkrétně nařídí, jakým způsobem třeba tu onu látku probrat a nacvičit. Každou poněkud obtížnější věc, především z bojového a polního výcviku, dříve nežli se po skupinách anebo družstvech začne technicky nacvičovat, musí důstojník sám vysvětlit a dopodrobna se svým mužstvem prohovorit a názorně ukázat. Teprve až se o tom přesvědčí, že byl všemi správně pochopen, nařídí svým poddůstojníkům, aby látku prakticky probrali a několikrát zopakovali.

Jen zcela jednoduché věci, našimi předpisy přesně usměrněné a popsané, přenecháváme k nacvičování svým poddůstojníkům, při čemž však tím bedlivěji dohlížíme na správné a naprosto přesné provedení.

Vůbec třeba pamatovat, že kdykoli nechá důstojník své pomocníky samostatně pracovat, všímá si neustále jejich činnosti, obchází skupinu po skupině a zasáhne tam, kde je toho potřeby.

Hlavním polem působnosti důstojníka-cvičitele je taktický bojový a polní výcvik, který zásadně vysvětluje a procvičuje sám, při čemž přidělení poddůstojníci jsou jen jeho pomocníky. Mladý, nezkušený důstojník se tu neobejde bez návodů a poučení svého velitele setniny; ten každé takové cvičení, připravené jeho poručíkem, dříve než se provede, prozkoumá, s ním prodiskutuje a opraví.

Mladý důstojník musí být veden k tomu, aby při výcviku postupoval vždy logicky a od jednoduchého k složitějšímu a aby nepokračoval ve výcviku, dokud základní znalosti a stará látka nejsou náležitě všemi vojiny pochopeny. Má zůstat trpělivým a neúnavně jít za svým cílem, až dosáhne úspěchu.

Vedle odborně vojenské výchovy však připadá mladému důstojníku úkol, aby spolu se svým velitelem setniny vychovával mužstvo po stránce mravní, t. j. připravoval srdce a duše lidí, tak jako výcvikem připravuje jejich paže a nohy. I když v moderní válce mají materiální bojové prostředky čím dále tím větší význam, hlavním činitelem každého boje je a zůstává — člověk. Mravní výchovou se musí dosíci, aby vojín v kritickém okamžiku potlačil v sobě pud bázně a sebezachování.

Především třeba po té stránce vypěstovat u každého jedince statečnost, ukázněnost a přímo vášnivou lásku k vlasti a k slavným jejím dějinám.

(Příště dále.)

Major gšt. Josef Linhart:

Některá překvapení na začátku války.

Studium historie nám ukazuje, jak často dochází na začátku války k velmi nemilým překvapením, a to bez zjevných příčin.

Mnohá zbraň nebo jiný bojový prostředek, považovaný před válkou za nepřekonatelný, mnohá taktická poučka v míru pečlivě prostudovaná, aplikacně procvičená, zklamou ve válce úplně. Příkladů o tom najdeme ve válečné historii mnoho. Uvedu zde jeden.

Před světovou válkou zavedly armády pušky opakovačky různých vzorů. Nepřehlížejíce ke konstruktivním podrobnostem můžeme říci, že